

Halmstads kommunala riktlinjer för serveringstillstånd

Antaget av KF 2016-02-29, § 15

Ansökan och handläggning

Allmänna krav

Som medlem i EU har Sverige förbundit sig att följa bestämmelserna i EG-rätten. Enligt EU:s rättsregler ska kriterier vid tillståndsgivning vara objektiva och icke-diskriminerande. De ska innebära en garanti för den tillståndssökandes rättssäkerhet och likabehandling.

Tillståndsgivningen ska bygga på i lag angivna grunder. Prövningen baseras på i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Besluten kan överklagas i allmän förvaltningsdomstol. Kriterierna ska vara publicerade och i förväg kända.

Kommunfullmäktige i Halmstad beslutade den 31 augusti 1995, § 109, att socialnämnden ska fullgöra kommunens skyldigheter enligt alkohollagen.

Socialnämnden har att pröva och utforma en lämplig delegationsordning vad gäller olika beslut som fattas enligt denna lag. Ansvaret för att leda och samordna kommunens uppgifter enligt alkohollagen åvilar socialförvaltningens tillståndshandläggare. Personalens kompetens ska säkras genom kontinuerlig utbildning.

Det ankommer på socialnämnden att tillse att fungerande samrådsgrupper mellan berörda myndigheter fungerar väl. Tillståndsenheten följer de riktlinjer för service och bemötande som antogs i kommunfullmäktige 2012-11-27, § 128.

2011-01-01 antogs en ny alkohollag. Den nya alkohollagen (2010:1622) tydliggör kommunens skyldighet att tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt att ha riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna (8 kap 9 §).

Handläggningstider vid ansökan

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera

sökanden om skälen för handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Alkoholförordningen anger den bortre tidsgränsen men handläggningstiden kan variera beroende på vad för typ av tillstånd som söks, om det krävs ett nämndbeslut eller om beslutet tas via delegation av handläggare samt när under året ansökan inkommer (säsongvariation). Tillståndsenheten ska eftersträva att tillståndsärenden får en effektiv handläggningstid med ett kvalitativt och rättssäkert underlag och beslut. För att underlätta för sökanden samarbetar tillståndsmyndigheten nära andra kommunala förvaltningar som är inblandade i tillståndprocessen. Bland annat deltar tillståndshandläggare aktivt i Halmstads kommuns Tillståndslots.

Avgifter

Kommunen har enligt 8 kap 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgift för prövning av en ansökan om serveringstillstånd. Kommunen har även rätt att ta ut avgift för tillsyn av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller servering av folköl.

Kommunfullmäktige har den 28 maj 1998 § 69 till socialnämnden delegerat rätten att fastställa avgifter för tillstånd och tillsyn. Avgifterna är satta utifrån självkostnadsprincipen, vilket innebär att tillstånds- och tillsynsverksamheten finansieras av de som innehar serveringstillstånd.

Prövning av ansökan

Krav på serveringstillstånd

Av alkohollagen 8 kap 1-2 §§ framgår att för servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker krävs tillstånd av den kommun där serveringstället är beläget (serveringstillstånd). Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod (8 kap 6 §).

Den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap kan meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum anmäls och godkänns av kommunen (8 kap 4 §).

Serveringstillstånd krävs inte om serveringen;

1. Avser ett enskilda tillfälle för i förväg bestämda personer
2. Sker utan vinstintresse och utan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna
3. Äger rum i lokal där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol eller lättdrycker.

Observera att samtliga villkor ska vara uppfyllda för att servering ska få ske utan tillstånd.

Serveringstillstånd krävs inte heller för alkoholservice på särskilda boenden såsom äldreboenden.

Vilka överväganden gör kommunen som tillståndsgivare?

Enligt alkohollagen ska tre kriterier prövas och vara uppfyllda vid serveringstillstånd:

1. Sökandens lämplighet
2. Serveringsställets tjänlighet
3. Alkoholpolitisk prövning

1. Lämplighetsprövning

Sökanden ska ha kunskaper om alkohollagstiftningen och kunna visa att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten (8 kap § 12 alkohollagen). Vid tillståndsprövningen ska särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna. Den personliga och ekonomiska lämpligheten kvarstår även efter det att tillstånd meddelats.

2. Serveringsställets tjänlighet

Restauranglokalens och kökets lämplighet regleras i alkohollagens 8 kap § 15. Tillstånd för servering till allmänheten året runt eller årligen under viss tidsperiod får meddelas endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen. Köket ska vara utrustat så att lagad eller på annat sätt tillredd mat i tillräcklig omfattning kan tillhandahållas. Det är inget krav att varma maträtter kan serveras, förutsatt att matutbudet och förhållandena i övrigt har den allmänna standard som krävs för serveringstillstånd. Efter klockan 23.00 ställs inte lika höga krav på varierat matutbud. Gästerna ska dock kunna erbjudas rätter av enklare slag, till exempel kalla rätter eller rätter som värms i mikrovågsugn. Verksamheten ska vara registrerat som livsmedelsanläggning på miljökontoret.

Serveringsstället ska ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för gäster. Om det finns en drinkbar ska den vara en mindre väsentlig del av serveringsstället, inrättad i nära anslutning till matsalen.

Lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har ett stadigvarande serveringstillstånd ska vara godkända ur brandskyddssynpunkt (8 kap 16 § alkohollagen).

Utän hinder av vad som sagts ovan får tillstånd enligt alkohollagen meddelas för servering av vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker i foajé till teater och konsertlokal. Servering får dock endast ske i samband med pauser i föreställningen.

3. Alkoholpolitisk prövning

Vid prövning av serveringstillstånd ska, förutom punkt 1 och 2 ovan, prövas om verksamheten kan orsaka alkoholpolitiska olägenheter. Om serveringen befaras medföra alkoholpolitiska olägenheter får serveringstillstånd vägras även om kraven på personlig lämplighet och allsidig matlagning är uppfyllda (8 kap § 17). Kommunerna bör ange vilka kriterier de tillämpar vid bedömningen men måste dock alltid bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Som alkoholpolitiska olägenheter klassas:

- De fall där polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- De fall där kommunens miljönämnd avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts eller riskeras att utsättas för bullerstörningar från serveringsstället.
- De fall där kommunen äger kännedom om missförhållanden på serveringsstället eller angående sökandens lämplighet.
- Kommunen kan också neka serveringstillstånd om serveringsstället ligger i speciellt alkoholkänsliga områden där en etablering medför risk för alkoholpolitiska olägenheter.
- Serveringstillstånd ska inte heller medges till spelklubbar, sexklubbar eller konstaterat drogliberala rörelser eller föreningar.

Grundförutsättningen för att få tillstånd till alkoholservering är att ”behörighetskraven” i lagen är uppfyllda samt att inhämtade remissyttranden eller egen samlad erfarenhet inte ger anledning att befara att alkoholpolitiska olägenheter uppstår i samband med restaurangetableringen eller det utökade serveringstillståndet.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste i första hand motiveras utifrån de kriterier för serveringstillstånd som gäller enligt lagen, det vill säga antingen med hänsyn till sökanden eller serveringsstället eller med hänsyn till att alkoholpolitiska olägenheter kan befaras uppstå genom den tilltänkta serveringen. Skälen för bedömningen måste preciseras i beslutet. Ibland ingår svåra avväganden vid

tillståndsprovningen där olika intressen ställs mot varandra. Alkohollagstiftningen har dock tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en skyddslagstiftning. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företags-ekonomiska eller näringspolitiska bör de alkoholpolitiska hänsynen ha företräde (prop. 1994/95:89).

Remissyttranden

Enligt 8 kap 11§ alkohollagen ska kommunen hämta in polisens yttrande vid en provning av stadigvarande serveringstillstånd, såväl till allmänheten som till slutet sällskap. Kommunen skall även inhämta polisens yttrande vid en provning av tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten om det inte rör sig om ett litet arrangemang. Enligt 8 kapitlet 16 § ska också de lokaler som används för stadigvarande servering vara lämpliga ur brandssäkerhetssynpunkt. Brandsäkerheten kan också vara något som kommunen behöver beakta när den prövar en ansökan om tillfälligt tillstånd.

Miljönämnden har en viktig roll i det kommunala arbetet med serveringstillstånd. Miljönämnden har till uppgift att inspektera de livsmedelshygieniska förutsättningarna. I yttrandet ska också upplysningar om risken för lukt eller bullerstörningar ingå. Yttrandet har stor vikt för beslut om serveringstillstånd. I alkohollagen och dess förarbete sägs uttryckligen att miljönämndens yttrande ska tillmätas stor betydelse. Detta gäller inte minst skyddet för närboende till restauranger. En allmän förutsättning är enligt miljöbalken att störningar som kan vara skadliga för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfälliga är att betrakta som olägenhet för människors hälsa. Definitionen avser alla former av störningar som kan ha en skadlig inverkan på en människas hälsa.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa de omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning och därvid särskilt yttra sig om sökandens lämplighet att ansvara för verksamheten. Vid bedömning av ansökan kan verksamhetens inriktning och geografiska läge vara av betydelse för kommunens bedömning avseende risken för alkoholpolitiska olägenheter. Statistik om brott och omhändertagande i området kan bifogas yttrandet.

Är sökanden aktuell eller varit aktuell i polisregister för brott som kan vara av betydelse för bedömning om sökandens lämplighet ska det redovisas.

Skatteverket och Kronofogdemyndigheten svarar för kontroll av sökandens ekonomiska skötsamhet både vid ansökningstillfället och efter det att tillstånd meddelats. Skatteverket kan bistå med att hjälpa kommunen med att kontrollera finansieringsplan och kalkyler för den planerade verksamheten.

Remiss till **Räddningstjänsten** skickas vid ansökan om stadigvarande tillstånd såväl till allmänheten som slutna sällskap. Remiss skickas även vid ansökningar om tillfälliga tillstånd till allmänheten eller vid tillstånd för bebyggda uteserveringar. I Halmstad är det vanligt förekommande att det söks tillfälliga serveringstillstånd vid konserter eller större arrangemang riktade till allmänheten. Då det oftast handlar om servering i tält och/eller i avgränsat område och med användning av gasol bör räddningstjänsten få yttra sig om brandsäkerheten.

Kommunens tillsynsverksamhet

Tillsyn och administrativa ingripanden

I alkohollagens 9 kap § 1 slås fast att Folkhälsomyndigheten utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av lagen och har rätt att meddela allmänna råd till vägledning för lagens tillämpning. Länsstyrelsen utövar tillsyn över kommunerna och ska biträda dessa med råd och stöd i deras verksamhet. Av 9 kap 2 § framgår vidare att kommunen och polismyndigheten har gemensamt tillsynsansvar över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker. Enligt 9 kap 3 § ska kommunen utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring på serveringstället. Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges till Länsstyrelsen.

I alkohollagens 9 kap 17-18 §§ regleras administrativa sanktioner och återkallelse av serveringstillstånd. En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepande överträdelser en varning, om denna inte uppfyller kraven för serveringstillstånd. Vidare får en kommun återkalla ett tillstånd om tillståndet inte längre utnyttjas, om det förekommit brottslig verksamhet på eller i anslutning av serveringstället eller om tillståndshavaren brutit mot alkohollagen på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd.

Inre, yttre och förebyggande tillsyn

Tillsyn kan delas in i tre delar; inre och yttre tillsyn samt förebyggande tillsyn. Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter, främst i frågor av ekonomisk art, men även rapporter angående tillståndshavarensandel. Till den inre tillsynen kan också räknas en fortlöpande övervakning av restaurangers marknadsföring i annonser och dylikt.

Den yttre tillsynen innebär kontroll av att restaurangernas alkoholserving sker i enlighet med givna tillstånd och inte bryter mot gällande lag eller föreskrifter. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen samt kontroll av att servering till minderåriga eller överserverade/narkotikapåverkade inte sker är

viktiga delar av den yttre tillsynen. Den yttre tillsynen kan göras i samarbete med andra myndigheter och kommunala förvaltningar, det vill säga som en samordnad tillsyn. Det innebär att tillsynen görs av tillståndshandläggare tillsammans med till exempel polismyndigheten och Skatteverket. Varje år görs en tillsynsplan vilken ska ligga till grund för kommande års tillsyner.

En annan viktig del av tillsynen är det förebyggande arbetet i form av information till och medverkan i utbildningsinsatser för restaurangägare och personal. Det kan bestå i framställande av informationsmaterial och genomförande av informationsmöten med tillståndshavare, personal och vakter som målgrupp. Syftet är att ge råd och vägledning för att förebygga problem samt för att tillståndshavare aldrig skall kunna åberopa okunskap om vad som gäller enligt alkohollagen.

Halmstads kommun anordnar tillsammans med Hylte och Laholms kommuner samt polismyndigheten utbildning i Ansvarfull Alkoholserving¹ två gånger per år. Utbildningen vänder sig främst till tillståndshavare och deras serveringspersonal, entrévärdar och ordningsvakter. Utbildningen är kostnadsfri för deltagarna men bekostas av de årliga tillsynsavgifterna.

Sedan 2014 deltar Halmstad kommun i nationella nätverket Krogar mot Knark (KMK). Utbildningar anordnas i syfte att minska och försvåra användandet av narkotika i krogmiljö.

Tillståndsenheten ska genom en aktiv tillsyn och fortlöpande överläggningar med andra berörda myndigheter följa upp meddelade serveringstillstånd. En sådan fungerande uppföljning skall borga för att Halmstad utvecklas till en trivsamt miljö för alla åldrar.

Riktlinjer vid servering

Serveringstider

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 8 kap 17§.

Om kommunen inte beslutar annat får servering av spritdrycker, vin, starköl och jästa alkoholdrycker påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast 01.00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

¹ Utbildning i Ansvarfull alkoholserving har hållits i Halmstads kommun sedan 2009 och utbildningen är en del av metoden Ansvarfull alkoholserving. Metoden består av tre ben (utbildning, effektiv tillsyn samt policyarbete) och syftar till att genom tydligt samarbete mellan kommun, polis och bransch sträva efter att få ner våld och berusning på krogen.

Miljönämndens och polismyndighetens yttrande väger tungt vid bedömningen av serveringstidens längd.

I Halmstad kommun praktiseras differentierade serveringstider utifrån en princip där ordnings- och säkerhetskrav skärps vid sena serveringstider. Följande riktlinjer gäller:

- Stadigvarande tillstånd till servering av alkoholdrycker får meddelas längst till klockan 02.00 förutsatt att polismyndigheten tillstyrker ansökan samt att miljönämnden inte rekommenderar tidigare stängning på grund av risken för att närboende utsätts för oacceptabla störningar. Tillståndet villkoras med att tillståndshavaren har minst en entrévärd.
- Stadigvarande serveringstid till klockan 03.00 kan beviljas under förutsättning att miljönämnden och polismyndigheten tillstyrker ansökan. Tillståndet villkoras med att serveringsansvarig personal ska ha genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholservering samt att tillståndshavaren beviljats danstillstånd med förordnade ordningsvakter av polismyndigheten.
Tillstånd till klockan 04.00 beviljas för de som har tillstånd till 03.00 den natten då klockan ställs om från vintertid till sommartid under förutsättning att tillståndshavaren beviljats danstillstånd, med förordnade ordningsvakter, till 04.00 v polismyndigheten aktuell natt.
- Förlängd serveringstid vid speciella och tillfälliga arrangemang prövas från fall till fall.

Tillfälligt serveringstillstånd

Enligt 8 kap 2 § alkohollagen framgår att tillfälligt tillstånd kan avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle. Tillfällig servering förutsätter att det inte är en regelbunden återkommande verksamhet. Är det en årligen återkommande verksamhet bedöms ansökan utifrån de kriterier som gäller för stadigvarande serveringstillstånd.

Ett **tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten** kan beviljas för:

- Enstaka tillfällen på en dag till högst en vecka
- Några enstaka tillfällen inom en tre månaders period
- Enstaka tidsperiod på högst 3 månader.

Följande krav skall gälla:

- Alkoholserveringen ska ingå i något evenemang, som i sig är seriöst.
- Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig främst till personer under 20 år.
- Sökanden ska ha beviljats markupplåtelse.
- Sökanden ska uppfylla alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet.

- Miljöförvaltningens krav på livsmedelhantering skall vara uppfyllda.
- Mat ska kunna tillhandahållas.
- Servering av spritdrycker bör ej medges.
- Serveringen ska bedrivas i en avgränsad serveringsyta, med tillfredsställande antal sittplatser och med acceptabla avgränsningar.
- Servering av alkoholdrycker bör avslutas senast klockan 24.00. Undantag från huvudregeln prövas restriktivt och beviljas endast om polismyndigheten och miljönämnden tillstyrker ansökan.
- Betyggande tillsyn över serveringen måste garanteras.
- Samråd ska ske med polismyndigheten, miljökontoret samt räddningstjänsten innan tillstånd meddelas.

Ett **tillfälligt serveringstillstånd till slutna sällskap** kan beviljas för:

- Enstaka tillfälle på en dag till högst en vecka
- Några enstaka tillfällen inom en tre månaders period

Följande krav skall gälla:

- Tillstånd meddelas ej till verksamhet som enligt ordningslagen skall betraktas som offentlig (se ordningslagen 2 kap § 3 1993:1617).
- Det slutna sällskapet ska vara en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse, såsom i en förening eller annan sammanslutning, utöver ifrågavarande tillställning med alkoholservice.
- Mat ska kunna tillhandahållas.
- Förening eller stiftelse som söker tillstånd ska ha en tillfredsställande organisation. Den ska vidare ha ett namn som kan särskiljas från andra och ha antagit stadgar och styrelse. Protokoll som visar styrelsens sammansättning och vem som är firmatecknare eller som tecknar föreningen ska redovisas.
- Sökande som tilldelats organisationsnummer av skattemyndigheten ska redovisa detta.
- Föreningen ska visa att den bedriver ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten är eller, utifrån ansökningshandlingarna, kan bedömas bli bestående.
- Ansökan om tillfälligt tillstånd skall inges 10 dagar innan tillställningen ska äga rum.
- Antal enstaka tillfällen/år som kan beviljas är begränsat till 12 tillfällen. Därefter betraktas verksamheten som regelbundet återkommande och stadigvarande serveringstillstånd krävs.

Alkoholservice på uteserveringar

Alkoholservice på uteservice regleras inte särskilt i alkohollagen utan samma regler som vid bedrivande av alkoholservice i övrigt gäller även för uteservice.

I övrigt gäller följande:

- För att bedriva uteservering på allmän platsmark krävs polismyndighetens tillstånd.
- Uteserveringen ska vara fysiskt avgränsad från kringliggande område där servering inte får förekomma
- Uteserveringen ska vara belägen så den är överblickbar och i bör ligga i nära anslutning till serveringslokalen
- Det åligger verksamhetsutövaren att säkerställa att det finns bygglov om platsen bebyggs.
- Uteserveringen ska vara lämplig utifrån brandskyddssynpunkt.
- Serveringstiden regleras utifrån miljönämndens anvisningar gällande uteserveringars öppettider inom ramen för alkohollagens normaltids 11-01.

Tillstånd för alkoholserving på uteservering beviljas vanligtvis i grundtillståndet för serveringsstället och villkoras då med följande villkor; serving på avgränsad uteservering beviljas under förutsättning att tillstånd från polismyndigheten avseende allmän platsmark är beviljad och tillståndshavaren följer miljönämndens anvisningar gällande uteserveringars öppettider.

Tillståndshavaren behöver därmed inte ansöka om alkoholserving på uteserveringen varje år om samma förhållanden som vid ansökningstillfället råder. Sker det ändringar i utformningen av uteserveringen är tillståndshavaren skyldig att anmäla detta till tillståndsenheten då det kan påverka tillståndet. En ansökan om alkoholserving på uteservering tar i normalfallet en vecka om ansökan är komplett vid ansökningstillfället.